వలెనో ఇంతవరకు చెప్పినాను. ముఖ్యంగా నేనుచెప్పిన రహస్యం ఏమిటీ అంటే, అవసరము వచ్చినప్పుడు అప్పుడు బయలుదేరకూ అని! ఇల్లు అంటుకున్న తరువాత బావి త్రవ్వడము ఎవ్వరైన ప్రారంభిస్తారటయ్యా! ముందుగా త్రవ్వించి ఉంచుకోవాలె అట్లాగే అప్పులు తెచ్చి ఉంచుకోవాలె. ఇటువంటి దాన్ని "ముందు ఆలోచన" అంటారు. ఏ విషయంలోనైనా సరే ముందు ఆలోచన ఉండటము మనిషి అయిన వాడికి ఉండవలసిన సుగుణాలలో ఒకటీ అని మా సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రిగారు ఎప్పుడూ అంటూఉంటారు. అదిపరమ సత్యం!

ఈ ప్రసంగం ఇంతటితో ఆపేసి అప్పు అడిగే పద్ధతులనుగురించి తరువాత ప్రకరణంలో ముచ్చటిస్తాను.

5. అప్పు అడిగే పద్ధతులు

ఎవరినైతే అప్పు అడుగ దలచుకున్నావో అతనితో పరిచయం కావడమూ, అతడు నిన్ను గురించి సద్భావంకలిగి ఉండేలాగున చేయడమూ ఇవన్నీ అయిపోయిన తరువాతనే దండయాత్రకు బయలు దేరాలె.

అప్పు అడగటము అనే కార్యాన్ని దండయాత్ర అంటున్నాను. ఈ అప్పును గుంజడములో శాస్త్రీయ పద్ధతులను వివరిస్తాను.

పీనుగు పద్ధతి అనేది మొదటిది. యుద్ధంలో శత్రుసైన్యం పైన హఠాత్తుగా పడ్డట్లు మనము హఠాత్తుగా ఋణదాతపైపడి, చాలా తొందరలో ఉన్నట్లూ, అవతల కొంపలంటుకుపోవడము వల్ల మాట్లాడటానికి కూడా వ్యవధి లేనట్లూ, చూస్తూ "చూడండీ, ఓ వందరూపాయలు అర్జంటుగా కావలసి వచ్చింది" అని ఇంకేమీ మాట్లాడకుండా చేయి జాపి ఊగుకోవడము ఈ పద్ధతి లక్షణం. అవతల మనిషి ఊపిరి పీల్చుకోటానికి కూడా మనము వ్యవధి నియ్యకూడదు. ఊదర పెట్టాలి.

అయితే ఒకటి. అవతల పెద్దమనిషి తప్పక ఇస్తాడని నమ్మకం ఉన్నప్పుడూ, ఇనప్పెట్టెలో డబ్బు ఎప్పుడూ ఉంటుందని నమ్మకం ఉన్నప్పుడూ మాత్రమే ఈ పద్ధతిని అవలంబించ వలసి ఉంటుంది.

అతనికి నీయందు ఇదివరకే మంచి అభిప్రాయం ఉన్నది కాబట్టి ఏమి కొంపమీద కొచ్చిందో ఏమో పాపం అని చటుక్కున పెట్టెతెరచి వందరూపాయలూ తీసుకొచ్చి నీకు ఇచ్చేయ వచ్చు.

ఒకప్పుడు వంద లేవే అని వెధవ ముఖం పెట్టి సందేహంతో చూస్తాడు ఆ మిత్రుడు. అప్పుడు నీవు, మాట్లాడుతూ కూర్చుంటానికి అది ఏమాత్రమూ సమయము కానట్లు, "సరే, ఎంత ఉంటే అంతా ఇయ్య వయ్యా చప్పున... చంపక... మిగిలినది [illegible]

కొట్లో గుమాస్తాను అడిగి పుచ్చుకొంటానులే," అని తొందర పెడుతూ చెయ్యి ఆడించాలె.

గాఢమైన మైత్రీ, తొందర పెట్టే విధానమూ నీకు జయాన్ని చేకూర్చి పెడతవి. సత్యనారాయణమూర్తి గారు, రామకృష్ణరావును ఈ పద్ధతినే అడుగుతూ ఉండే వాడు. "రామకృష్ణరావూ ఏదీ రెండు వందలు అర్జంటు—తే"—అనేవాడు. ఈయన ఇచ్చివేస్తూ ఉండేవాడు.

ఈ పద్ధతిని అడగటములో ఆడవాళ్ళ దగ్గర సులభంగా విజయము సాధించవచ్చు. ఆయాసపడుతూ పెద్దపెద్ద అంగలతో ఇంట్లో ప్రవేశించి రొప్పుతూ, "అక్కయ్యా బావగారు ఇంట్లో లేనట్లుందే, సరేపోనీ, అర్జంటుగా కావలసి వచ్చిందక్కయ్యా ఒకవంద. కొంప మీదికొచ్చింది ఓ వ్యవహారంలో! కాస్త అడ్డంపడితివో నీకెంతైనా పుణ్యం ఉంటుంది." అనవలె.

సాధారణంగా ఆమెగారు లేదు అని అనదు. డబ్బు తీసుకొని గబగబా పెద్దపెద్ద అంగలు వేసుకుంటూ వెళ్ళిపోవచ్చు.

అయితే ఈ విధంగా ఋణమును సాధించడములో మళ్ళీమళ్ళీ అడగడానికి వీలుఉండదు. ఒక్కసారి లేదనే మాట వచ్చిందా ఇక నోరు మూసుకొని ఊరుకోవడమే కర్తవ్యము.

ఇక రెండో పద్ధతి ఏమిటీ అంటే స్నేహితుని కలుసుకొని ముందు కొంతసేపు ఆ విషయాలూ ఈ విషయాలూ మాట్లాడడంతో దండయాత్ర ప్రారంభించాలె.

ఆ తరువాత ఆయనకు సంతోషము కలిగే మాటలు ఏవైనా చెప్పవలె, రాబోయే ఎన్నికలలో తప్పకుండా పోటీ చెయ్యవలసిందనీ, ఈ తఫా జయం తప్పదనీ అల్లాగ.

ఆ తరువాత మెల్లగా సిగ్గుపడుతూ నీ అవసరాన్ని గురించి చెప్పి "ఓ యాభై రూపాయిలు సర్దితివా, నెలరోజులలో మళ్లీ ఇచ్చేస్తాను. కోయంబత్తూరు షేర్ల మీద డివిడెండు రావటము ఆలస్యమైందయ్యా, లేక పోతే నిన్ను అడిగే వాణ్ణి కాదు. అసలు ఒకరిని అప్పు అడగటమూ అంటే నాకు తలకొట్టేసి నట్లుంటుంది. తప్పనిసరియై నీ దగ్గర కొచ్చాను" అనాలె.

ఈ పద్ధతిని అడగడములో లాభం ఏమిటీ అంటే, ఆ పెద్దమనిషి ఆ సమయంలో లేదంటే, "పోనీలే బాబాయి, రేపు వస్తాలే" అని వెళ్ళిపోవచ్చు. ఇల్లాగ ఇరవైసార్లు అయినాసరే అడిగి మనకు కావలసిన డబ్బు తీసుకొంటానికి ఈ పద్ధతిలో అవకాశమున్నది.

నిరుత్సాహ పడడము కాని, అధైర్య పడడము గాని ఏ స్థితిలోనూ కూడదు. పొద్దున్నే పెందలాడే లేవ

డము, అక్కడికి వెళ్ళి కూర్చోడం! ఆయన నిద్ర లేచే సరికి మనం కనపడాలి. ఇక తప్పించుకోలేడు. కాఫీ టిఫిన్ మొదలైనవి అక్కడే ఆయనతోపాటు జరుపుకో వచ్చు! జీడిలాగ పట్టుకొని వదలకూడదు. ఈపీడ వదిలించు కొంటానికైనా ఆయన ఇవ్వకతప్పదు. ఈ దండయాత్ర జయప్రదం అవుతుంది.

ఆయన సందేహిస్తున్నట్లు కనపడితే, వంటింట్లో సెకండు ఫ్రంటు ఓపెన్ చెయ్యి. అక్కగారిచేత ఆయనకు చెప్పించు. ఆడవాళ్ళు సాధారణంగా జాలిస్వభావం కలవాళ్ళు. నీవు చెప్పిందంతా నిజమే కాబోలునని ఇట్టే నమ్మేస్తారు. "చూడు అక్కయ్యా బావగారితో చెప్పి కాస్త సాహాయ్యం చెయ్యాలన్నా. నేను ఎంతో ఇబ్బంది వస్తేగాని అడగనని నీకు తెలుసుగా! అసలు నాకు అప్పు అంటేనే తలకాయ నొప్పి! ప్రాణంమీదికొస్తే ఏంజేసేది అక్కయ్యా! సీతారామయ్యను అడిగితే యాభై కాదు వందఅయినా ఇస్తాడు. కాని ఛా, ఛా ఇంత బ్రతుకూ బ్రతికి వాణ్ణి అడుగుతానా! సాటివాళ్ళ దగ్గర లేదనిపించుకున్నా మర్యాదే కాని, వాడిదగ్గర దేహి అని చెయ్యి జాపడము నా కిష్టంలేదు. అక్కయ్యా నీ వేమన్నా అను! అదీగాక ఇంకెవ్వరినైనా అడిగితే, ఏమంటారో తెలుసా, 'ఏమయ్యా మీవాడు బంగారు కొండలాగ ఉండనే ఉండెగదా, మమ్ములను అడిగినదాకా నీకేం కర్మం వచ్చింది!' అంటారు.

"నిజం అంతేగా అక్కయ్యా. ఒకరిని అడగవల సిన కర్మం నాకేం పట్టింది చెప్పు నీవు ఉండంగా!

"ఇంతా జేస్తే ఒక్కపంద! ఏమంత పెద్ద మొత్తమూ కాదు నిజానికి! మళ్లీ ఒక నెల రోజులలో ఎట్లాగూ సొమ్ము అందుతుంది. ఆ ఆసాములు తెచ్చిఇస్తారు. ఎవరి కైనా వస్తుంది ఇబ్బంది. ఏమంటావు అక్కయ్యా!" అని ఉపన్యాసం ఇయ్యి.

ఈ మాటలు విని ఆ అక్కయ్యగారు ఆ మాటా నిజమేనని తల ఆడించి నీకు సహాయము చేయమని భర్తతో చెప్పి, సొమ్ము ఇప్పిస్తుంది.

ఈ పద్ధతిలో వ్యవహారం జరిపేటప్పుడు ఎన్ని సార్లు అడిగినా ఫరవాలేదు. ఎంతకాలం గడిచినా ఫరవా లేదు.

మరొక్క సంగతి జ్ఞాపకం ఉంచుకో. ప్రొద్దుట ఈ మిత్రునిదగ్గర అప్పుకై ప్రయత్నం చేస్తున్నావా, సాయంత్రం ఏం జేస్తావు? ఇంకోచోట ఇదే దండయాత్ర సాగిస్తూఉండు. రెండుచోట్లనుంచీ వస్తేరాని? ధనలక్ష్మి ఘల్లుఘల్లున నడిచివస్తుంటే వద్దువద్దని చేతులు అడ్డు పెట్టక ఎదురెళ్ళి ఆహ్వానించు!

నీ తెలివితేటల నుపయోగించి చేయగలిగిన చోట్లల్లా చేయగలిగినంత అప్పు చేసెయ్యడమే ప్రయోజకత్వానికి లక్షణం.

ప్రపంచాన్ని నీవు చూచే దృష్టి మారిపోవాలె. ఎవరినైనా కొత్తవాణ్ని చూడడముతోనే, వీడు మనకు పనికివచ్చే మనిషేనా, ఎప్పటికైనా వీడిదగ్గరనుంచి ఓ పాతికో పరకో రాలుతవా అనే ఆలోచన తప్ప మరో ఆలోచన రాకూడదు. ఇల్లాగ తయారుకావడానికి ఎంతోకాలం పట్టదు. మనతత్వము ఈ విధంగా మారిన తరువాత, ఇక మన ప్రతి కదలిక ఈ లక్ష్యసాధనకై చేయబడే ప్రయత్నము అయికూర్చుంటుంది.

కొంతమంది మందకొడి స్వభావం కలవారుగా ఉంటారు. నీవు వెళ్ళి, "బాబాయి ఒక వంద రూపాయలు చూడాలె. ఎట్లాగయినా" అని అంటావా ఆయన ఏమీ జవాబుచెప్పక ఊరికే ఏదో ఆలోచిస్తూ, ఎటోచూస్తూ ఊరుకొంటాడు. అప్పుడు నీవు ఎదుట స్తంభంలాగ అలాగ నిలువబడి ఊరుకోకూడదు. "ఏమిటి ఏదో సందేహిస్తున్నావు. లేవయ్యా బాబు... మళ్ళీ వారంరోజులలో ఇచ్చేస్తానులే.." అని వీపుమీద చరిచి ప్రోత్సహించవలసి ఉంటుంది. కొందరు అల్లాగ చరిచిన తర్వాత మెల్లిగా లేచి ఇనప్పెట్టె తాళం తీస్తారు.

అయితే అందరినీ వీపు మీదే చరవాలె అని నియమం ఏమీలేదు. కొందరి విషయంలో నెత్తిమీద అరచెయ్యి ఆనించి మృదువుగా నిమర వలసివస్తే

వేసి ప్రకరణం మార్చు. అంతేగాని నిరాశచెంది ఆ ప్రయత్నమే మానివెయ్యడము నీవు చెయ్యాలిసిన పని కాదు.

ఇంతకూ ఒకసంగతి. మన చేతిలో డబ్బు పడ్డ దాకా పట్టిన మనిషిని వదలకూడదు. బతిమిలాడు. భంగపడు. నిష్ఠురోక్తులాడు. ఏదైనా ఆశపెట్టు. నీ కష్టాలు అంటే పిల్లలు జ్వరంతో బాధపడుతున్నారని, భార్యకు నీళ్లాడే ప్రొద్దులనీ, ఇల్లాగ; నీ ఇష్టంవచ్చినట్లు చెప్పి అతనికి జాలి కలిగేలాగున ప్రయత్నించు. అప్పటికీ లాభం లేకపోతే చేయగల పని ఒకటే ఉన్నది. ఏమిటీ అంటే, ఉత్తరీయం ముఖాన కప్పుకొని భోరున ఏడ్వటము! దీనికే "యాగ్గుమెంటమ్ వెరికుండియమ్" అంటారు!...చాలా కేసులలో ఈ క్రియ పనిచేసింది! అప్పటికీ లాభము లేకపోతే మనస్సులో అవతలవాణ్ణి తిట్టి బహిరంగంగా మటుకు నిన్ను తిట్టుకొని, వెళ్ళి పోవడముకంటే చేసేది ఏమీలేదు.

ఒకసారి ఏడిస్తే లాభం లేక పోతే రెండుమూడు సార్లు ఏడిస్తే లాభించిన కేసులు కొన్ని ఉన్నవి. ఒక సారి కంటే ఎక్కువసార్లు ఏడ్వవలసి వస్తే ఒక్కొక్క సారి ఒక్కొక్క పద్ధతిలో ఏడ్వడము మంచిది.

మొత్తంమీద కార్యసాధన చేయాలెగాని యుద్ధభూమినుండి పారిపోయిరావడము నేను ఒప్పుకోను.

అప్పుఅడిగే పద్ధతులు వివరిస్తూనే, ఎవరిని అడగ వలె అనే విషయంకూడా కొంతవరకు పరామర్శ చేసినాను. ఆ విషయంలో చెప్పదగిన మాట ఒక్కటే ఉన్నది. ఏమిటీ అంటే అప్పు అడుగ తగినవారూ, అడుగ తగనివారూ అంటూ లేరు. ఎవ్వరినిబడితే వారిని అడగ వలసిందే!

మన రాజ్యాంగ విధానంలో కులభేదాలు గుర్తింపబడలేదు. అందరూ సమానులే. అప్పు అడిగే విషయంలో కూడా మనము కులాలను గుర్తించవలసిన అగత్యం లేదు.

కులభేదాలు ఒక్కటేగాదు. మనకు ఉన్నవాడు లేనివాడు అనే విచక్షణ కూడా అక్కరలేదు. అప్పు అయ్యేడమే మనకు ప్రధానం, ఎవ్వరు ఇస్తేనేమి! అప్పు ఇచ్చిన వాళ్ళందరూ ఈ సర్వస్వతంత్ర సమాఖ్యలో సభ్యులుగా చేరిపోతారు. ఆడా మొగ అనే విచక్షణ కూడా పెట్టుకోకూడదని ఇదివరకే చెప్పినాను. మైనారిటీ వెళ్ళని యువకుల దగ్గరకూడా అప్పులు పుట్టించగలిగితే పుట్టించడమే మంచి పని కాని ఆ విషయంలో ఏవిధమైన సంకోచమూ పెట్టుకోకూడదు.

ఇంకొక్క విషయము ఉన్నది. భర్తలేక, మొగ దిక్కులేక అల్లాడుతూ ఉన్న వితంతువులు ఎవరున్నారో గుర్తించి వాళ్ళకు చిన్నచిన్న సాహాయ్యాలు

చేస్తూ, పరిచయం ఏర్పరుచుకొని నేర్పుగా వాళ్ళ దగ్గర పాతికా పరకా లాగేయడము అంత కష్టమైన పని కాదు. పాపం వాళ్ళు దిక్కులేనివాళ్లు కాబట్టి, వాళ్ళ దగ్గర పెద్ద మొత్తాలకు ప్రయత్నించకు. ఒకవేళ, కీడెంచి మేలెంచమన్నాడు, మనం ఇవ్వలేకపోతే, ప్రతి ఆవిడా, ఏదో కొద్ది మొత్తమును పోగొట్టుకొన్నదే అవుతుంది గాని అసలుకు మోసం ఉండదు.

వితంతువుల వద్ద అప్పు పుచ్చుకొన్నపుడు వద్దు అంటూ ఉన్నా నోటు వ్రాసి పారెయ్యి. "చూడు అత్తయ్యా ఎవరి తనువూ శాశ్వతం కాదు. ఏ క్షణాన ఏమి జరుగుతుందో ఎవ్వరం చెప్పలేముగదా! నోటు అంటూ ఉంటే అందరికీ క్షేమము" అని చెప్పు. మోసం చెయ్యాలనే ఉద్దేశం నీకు ఏ కోశాన్నీ లేనట్లు వాళ్ళకు నమ్మకం కలుగుతుంది. నోటు ఉంటే లాభం ఏమిటి అంటే వాళ్ళు ఇచ్చిన మరునాటినుంచీ నిన్ను వేపుకు తినరు. అది ఒకటిన్నీ, ఇంకొకటి ఏమిటీ అంటే, నీ ఇంట్లో పండుగైనా, పబ్బమైనా, తద్దినం వచ్చినా, వేరే వంట ఆవిడను పిలువవలసిన అవసరం ఉండదు, "అత్తయ్యా, అత్తయ్యా నీవు రావాలి" అంటే ఆమె కాదనలేదు. అంటే నీకు కోపం వస్తుందేమోనని ఆమెకు భయము!

"గొడ్డుటావు బితుక కుండ గొంపోయిన
పండ్లు రాల దన్ను, పాల నీదు
లోభివాని నడుగ లాభంబు లేదయా"